

A KÖNYVNAPOK MÉRLEGE

Budapesten június első napjaiban, a vidéki városokban és falvakban a hónap közepén kerültek megrendezésre a könyvnapok. A hatodik szabad könyvnap méreteiben és eredményeiben az összes eddigieket messze felülmúlja. Budapest üzemeiben és az utcákon mintegy 760 sátor várta a főváros dolgozóit a marxista-leninista irodalom új kiadványaival, klasszikusaink kötetivel és az új magyar irodalom számottevő alkotásaival. Vidéken — az eredetileg tervezett 500 sátor helyett, a vidéki dolgozók részéről jelentkező tömeges kérésre — 44 városban, 280 üzemben és mintegy 650 faluban, összesen 1500 könyvsátort állítottak fel a Szikra, Könyvesbolt NV és a tömegszervezetek. De ezenkívül mozgósítás megrendezésével, még mintegy 100 községbe vitték le a könyvautókat a könyveket. Komoly eredménynek kell elkönyvelni, hogy idén a sátrak többségét üzemekben és munkások kerületekben állítottuk fel. Budapestben a sátrak 40%-a termelőüzemekben volt. Vidéken a fejlődés ezen a téren jelentősebb, mert az elmúlt évben mindössze 450 sátor volt, nagyrészt városokban. Az idén először voltak be a falvak nagy részét a könyvnapokba és igen sok könyvnapot rendeztünk a gépállomásokon, állami gazdaságokban és termelőszövetkezeti csoportokban. De más szempontból is komoly fejlődést jelent az idei könyvnap. Az idén először lehettek teljesen biztosak a dolgozók abban, hogy a könyvsátraknál ajánlott könyvek hasznosak, politikailag és művészileg színvonalasak. Nagyon sok helyen jelentős tömegmozdulásokat váltott ki a könyvnap, a dolgozók csoportosan látogatták a könyvsátrakat.

A könyvnapok eredményét mutatja az eladott könyvek számának növekedése is. Budapestben az elmúlt évi 220.000 könyvvel szemben az idén 261.000 könyvet vásároltak a dolgozók, de még jelentősebb az eredmény, ha a megvásárolt könyvek forint értékét nézzük. Az elmúlt évi 1.850.000 forinttal szemben 2.700.000 forintot költöttek könyvre, tehát 850.000 forinttal, azaz csaknem 50 százalékkal többet, mint az előző évben. A vidéki adatok teljes egészében még nem állnak rendelkezésünkre. Az eddigi adatok alapján több, mint 200.000 könyv eladásával számolunk (ebben a számban nincs benne a nagymennyiségben eladott Természettudományos Kiskönyvtár-sorozat), szemben az elmúlt évi 103.000 könyvvel. Az eladott könyvek értéke kb. 2.000.000 forint. Hatalmas fejlődés ez, mert a tavalyi könyvnapon összesen mintegy 850.000 forint értékben vásároltak könyvet vidéken. Csaknem megkétszereződött tehát az eladott könyvek száma, de igen sok hely volt az országban, ahol a tavalyi eredmény háromszorosa érték el. Szekszárdon az elmúlt évi 2500 forinttal szemben 7500 forint, Tatabányán a tavalyi 11.000 forint helyett 35.000 forint, Debrecenben a tavalyi 40—50.000 forinttal szemben 120.000 forint értékű könyv kelt el. A vidéki dolgozók megmozgatása, érdeklődésük felkeltése a könyvek iránt egyik eredménye a könyvnapoknak.

A megjelent és eladott könyvek számán, minőségén túl — az idei könyvnapokat elsősorban az jellemzi, hogy az üzemek dolgozói az eddigieknél sokkal nagyobb mennyiségben vásároltak könyvet. Budapestben az összes eladott könyvmennyiségnek, mintegy 24 százalékát vásárolták termelőüzemekben, továbbá 8 százalékát külterületi utcai sátraknál, tehát termelőüzemekben és külterületeken a könyveknek mintegy egyharmadát vették meg (forint értékben is mintegy egyharmadát), míg a belterületi sátrakra az eladott könyvmennyiség 28 százaléka, a nem termelőüzemekre pedig 33 százaléka esik. A Rákosi Máttyás Művek dolgozói csaknem 4000 kötetet vettek, a Láng-gyárban minden negyedik dolgozóra jut egy megvásárolt könyv. A vidéki statisztikából kitűnik, hogy a könyvek 20—25 százalékát vidéken is termelőüzemekben adták el, ami messze meghaladja a munkások számarányát a vidéki lakosságban. Diósgyőrött 37.000 forintért vásároltak könyvet az üzemi dolgozók, a szegedi dohánygyárban minden második munkás vett könyvet.

Az eladott könyvek számadatai mögött, új olvasók ezrei és tízezrei vannak. Az új tömegek bekapcsolása az olvasók táborába — a könyvnapok igazi eredménye. Különösen áll ez a falvak felé, ahol sok helyen olyanok vettek könyvet a kezükbe a könyvnapon, akik eddig legfeljebb a bibliát és kalendáriumot forgatták.

A könyvnapok statisztikái és jelentései azonban nemcsak a tömegek megnövekedett kulturális igényeinek fényes dokumentumai, hanem számos hiányosságokra is felhívják figyelmünket. Mindenekelőtt arra, hogy egyes fővárosi és vidéki üzemek nem készítették elő megfelelően a könyvnapot, keveset, vagy csaknem semmit nem tettek a könyvnapok sikere érdekében,

de annak érdekében sem, hogy az ellenséges agitációt, mely helyenként felütötte fejét, leszereljék. Ennek tulajdonítható, hogy ugyanakkor, amikor a Ganz Vagongyárban minden 18 dolgozóra jut 1 eladott könyv (ez is az átlagnál rosszabb eredmény) a tözsomszédságában lévő MAVAG-gyárban csak minden ötvenedik dolgozóra esik egy megvásárolt könyv! A MAVAG-ban a könyvnapok megrendezését nem tekintették harci feladatnak. Az ellenség annál inkább annak tekintette és mint a statisztika bizonyítja, sikerrel kötötte össze a darabbérezés körül terjesztett hamis híreket a magas könyvvárról szóló mesékkel, a könyvnap elleni agitációval. Bizonyára nem véletlen az sem, hogy a nagykanizsai MAORT üzemben a könyvnapot megnyitót olyan időpontban tartották, amikor a dolgozók munkában voltak, a kultúrnapot pedig a könyvsátor bezárása után rendezték meg. Ilyen „előkészítés mellett” az eredmény nem lehet kétséges.

Budapestben az ellenséges agitáció jelszavai a „magas könyvár”, és a „csökkenő életszínvonal” voltak. Egy pár üzem kivételével üzemi pártszervezeteink csirájában elfojtották az ellenség próbálkozásait. Vidéken a reakciós klerus a legkülönbözőbb egyházi rendezvények segítségével próbálta elvonni a tömegeket a könyv ünnepétől. Szombathelyen a könyvnapok ideje alatt „liliomszenteléseket” rendeztek és 20—25 forintos „bűnbocsánatra jogosító érmeiket” osztogattak, hogy elvonják a dolgozók pénzét a könyvvásárlástól. Ugyancsak Vas megyében az egyik mozgó könyvsátort, mely faluról-falura látogatta meg a dolgozó parasztokat, minden faluban harsány harangzúgás fogadta, mely egyrészt azt a célt szolgálta, hogy a kultúrnapot megzavarja, másrészt templomba szólította az embereket. Tiszalókról a következőket írják: „A klerikális reakció munkáját észleltük a könyvnap alkalmából, különösen vasárnap. Több asszony jött azzal a sátorhoz, hogy zsoltárt, vagy bibliát akar venni. Mikor megtudta, hogy az nincsen, jósolgatni kezdett, hogy meg fogjuk érezni az isten büntető kezét. A könyvnap folyamán ez többször megismétlődött és ezek elterjesztették a hírt, hogy nem érdemes könyvet venni, mert a mi általunk árult könyvek „mind Isten ellen vannak”. Általában változatos módszereket alkalmaztak, hogy a dolgozó parasztság figyelmét eltérítsék a könyvnapokról. De meg kell állapítani, hogy legtöbb helyen pártszervezeteink és tömegszervezeteink munkájának volték fel a harcát a klerikális reakció aknamunkája ellen.

Igazán méltó választ azzal adtak dolgozónk az egyházi reakció merkedésére, hogy éppen azokon a helyeken, ahol a harc a legerősebb volt, vásárolták legnagyobb példányszámban azokat a könyveket, melyek a klerikális reakciót leplezik le. A többszáz adat közül egyetlen jelentést idézünk, a Kiskörösnön rendezett könyvnapokról. „A Szikra sátránál a legnagyobb érdeklődést a Természettudományos Kiskönyvtár-sorozat váltotta ki, ezenkívül Nyikolszkij: A vallás keletkezése. A könyvnapok könyvek közül már első nap teljesen elfogyott: Manhattan: A Vatikán a haladás ellen című műve, majd később Rudas elvtárs könyve. Általában vidéken Lenin és Sztálin művei és Rákosi elvtárs könyve után közvetlenül Manhattan tanulmánya, továbbá a „Tépjétek le a sötétség bilincseit” című antiklerikális rópiratgyűjtemény, a Vallás keletkezése című könyv és a Természettudományos füzetek következnek. A könyvnapok alatt és a könyvnapokat megelőző 2—3 hét alatt vidéken mintegy 100.000 darab természettudományos könyvet vásároltak a dolgozók! A könyvnap előkészítésének a hibája, hogy igen sok helyre nem tudunk ezekből a művekből olyan mennyiséget leküldeni, mely a jelentkező igényeket kielégítette volna.

Dolgozóink, új olvasóközönségünk érettségét mutatja az is, hogy milyen művekből vásárolták a legtöbbet. Teljes adatok a vidéki könyvnapokról még nem állnak rendelkezésünkre, de megállapítható, hogy az összes könyvek közül Rákosi elvtárs könyve fogyott a legnagyobb számban. (Az eddigi adatok szerint 29.000 példány.) Igen nagy példányszámban fogytak Lenin—Sztálin: Az ifjúságról, Sztálin: Kináról című művei, továbbá Rudas László: Elmélet és gyakorlat, Gerő Ernő: Harcban a szocialista népgazdaságért, Révai József: Irodalmi tanulmányok, Manhattan: A Vatikán a haladás ellen, című könyvei. A szépirodalmi művek közül József Attila versei, Móricz Zsigmond: Árvácska című műve értek el legnagyobb példányszámban, de ugyancsak magas példányszámban értek el Arany, Petőfi, Veres Péter, Szabó Pál, Dumitriu könyvei is. Bár nem könyvnapok könyvek, de meg kell emlékezni arról, hogy óriási példányszámban fogytak és igen sok helyen kifogytak azok a könyvek, melyeket az olvasómozgalom népszerűsített, így a falvakban elsősorban Solohov:

Uj barázdát szánt az eke, városokban pedig Ázsájev: Távol Moszkvától című regénye, az utóbbi különösen az építési NV-ék dolgozóinak körében. Tanulságos az eladott könyvnapok könyvek műfajarányainak a figyelemmel kísérése is. Budapestben az eladott könyvnapok könyvek 50 százaléka ideológiai, 20 százaléka politikai mű. Ez dolgozóink nagyfokú tanulmányosságát bizonyítja. De ugyanakkor a könyvnap egyik hiányosságára mutat rá az a tény, hogy a szépirodalom az eladott könyvnapok könyveknek mindössze 27 százalékát teszi ki. (Vidéken mintegy 35 százalék a szépirodalom aránya.) A szépirodalmi művek elmaradása főleg Budapestben, valamint egy-két könyv elmaradása általában, egyrészt azt mutatja, hogy a könyvnapok előkészítése körül hibák történtek, másrészt azoknak a szervezési, elosztási zavaroknak és surlódásoknak a következménye, melyek a könyvterjesztési apparátusoknál jelentkeztek.

Az idei könyvnap kultúrforradalmunk jelentős állomása. Mindenekelőtt azért, mert kiszélesítette a kultúra frontját, új tömegeket vont be az olvasók táborába és elmélyítette a szeretetet dolgozóinkban a könyv iránt. A könyvnap azzal, hogy elősegítette az új magyar irodalom és az olvasó tömegek találkozását, segítséget adott a magyar irodalom további fejlődéséhez. A könyvnapokkal az irodalom hazánkban is közelebb került igazi rendeltetésének betöltéséhez, ahhoz, hogy fegyverré váljon abban a küzdelemben, melyet dolgozó népünk Pártunk vezetésével a béke és a termelés frontján folytat. De azzal, hogy a könyvet a dolgozók kezébe adjuk, még nem végeztük el feladatunkat. A népművelési szervekre vár, hogy az eddiginél nagyobb mértékben gondoskodjanak az irodalom felhasználásáról a legszélesebb propagandánkban.

A könyvnapok eredményes megrendezése a Párt állandó segítsége nélkül elképzelhetetlen lett volna. A könyvnapon megnyilvánuló kulturális szomjúság annak a bizonyítéka, hogy tömegeink megértették Pártunk és népünk vezetését, Rákosi elvtársnak szavaival „... hogy élni tudjon valaki hazája javára a szabadság jogaival, nemcsak jogok, nemcsak gazdasági lehetőségek kellenek, hanem kultúra és műveltség is.” Pártunk politikájának eredménye, hogy tömegeink kulturális szomjúságukat ki is elégíthették, hogy a magyar dolgozók, mind többször és többet fordíthatnak a kultúra vasárlására.

Domokos János

Jó eredmények az egyetemi vizsgákon

Az egyetemi és a főiskolai ifjak vizsgaeredményei bizonyítják, hogy a tanulmányi vizsgafeladatait sikerrel oldotta meg. Öt egyetemi kar vizsgátlaga haladta meg, illetve érte el a 4-es átlageredményt. A budapesti pedagógiai főiskolán 2060 vizsgából mindössze öt volt elégséges eredményű a tanulóbrigádok jó munkája folytán. A bölcsészkarok közötti versenyben a szegediek vezetnek 4,3-es eredménnyel, a jogászoknál a pécsiak érték el az első helyet.

— A népjóléti minisztérium üdültési akciója keretében a június 16-ától Hévízen üdülő gyermekcsoportja június 30-án, pénteken délután 18 órakor érkezik vissza a Déli pályaudvarra.

— A „János vitéz” szombat délutáni Városi Színház előadására felárú kedvezményes jegyek válthatók a Megye-házban (Városház-utca) és a Városi Színház pénztáránál. Az előadás kezdete 3 óra.

A moszkvai rádió jövőheti zenei műsorából

VASÁRNAP, JÚLIUS 2.

MOSZKVA I:

18.20: A béke védelme. Zenei irodalmi est.

18.50: Szovjet filmzene.

19.50: Hangverseny.

MOSZKVA II:

14.30: Haza, Sztálin, Moszkva — dalok

16.00: Könyvzene.

MOSZKVA III:

17.00: Dalok.

17.30: Táncczene.

HÉTFŐN, JÚLIUS 3.

MOSZKVA I:

17.15: Orosz dalok.

17.30: Irodalmi zenei est.

22.05: Tarka est.

MOSZKVA II:

19.00: Lett énekek.

MOSZKVA III:

23.00: Keringők.

KEDD, JÚLIUS 4.

MOSZKVA I:

19.00: Hangverseny a hallgatók összejelentésében.

20.00: Miljutyin: „Zürzavar a lányoknál”, operett.

MOSZKVA II:

16.00 Magyar zene (Erkel- és Weiner művek)

21.00: A népi demokráciák dalai.

SZERDA, JÚLIUS 5.

MOSZKVA I:

17.15: Napjaink dalai.

18.35: Csajkovszkij: Vihar.

19.30: Kolhozdalok.